

BIBLIOTEK

på legekontoret

AV TORGEIR LANDVIK

Mye grunnleggende medisinsk kunnskap står seg godt, men noe av den går ut på dato og ny kunnskap kommer til. En måte å oppdatere seg på er gjennom artikler og tidsskrifter som presenterer fragmenter av en helhet. I beste fall gir en artikkel svar på spørsmål som *artikkelforfatteren* har stilt seg. Imidlertid trenger vi ofte svar på spørsmål som vi selv stiller oss. Det kan vi kanskje få gjennom mer og mindre tidkrevende søk i databaser, men et raskere alternativ til dette er det å slå opp i faglitteraturen. I tillegg har oppdatert faglitteratur den fordel at den presenterer kunnskap satt i system av kompetente spesialister som forsøker å formidle en helhet. Moderne bøker har dessuten fantastisk gode illustrasjoner som gjør innholdet både morsommere og mer tilgjengelig. Dette er etter mitt syn gode grunner for å oppdatere private lærebøker av og til – enten privat eller som et felles bibliotek på legekontoret.

Når man skal kjøpe nye bøker, står man overfor et stort utvalg som det kan være vanskelig å velge blant. Noen av mine innkjøp har jeg vært svært fornøyd med, andre mindre fornøyd med, og jeg håper at andre kan ha interesse av å høre om mine positive erfaringer.

Oppslagsverk

I den praktiske hverdagen handler det mye om konkrete symptomer og problemstillinger. De fleste medisinske fagbøker er orientert ut fra organ eller sykdomsmekanisme, mens vi i allmennpraksis står overfor symptomer. Når man står fast i sin tenkning om pasientens symptomer, kan boka til Hopcroft & Forte: Symptom Sorter 2003 være til hjelp. Et oppslagsverk med illustrasjoner som av og til kan være nyttig, er boka til Forbes & Jackson: Color Atlas and Text of Clinical Medicine Third Edition 2003.

De ovennevnte bøkene er relativt «tidløse», men siste utgave av en grunnleggende medisinsk fagbok er det alltid kjekt å ha. Da vil jeg særlig anbefale The Merck Manual. Eighteenth Edition 2006 og Axford og O'Callaghan: Medicine. Second edition 2004. Førstnevnte er et fremragende oppslagsverk, men inneholder svært få illustrasjoner, mens sistnevnte er en moderne gjennomillustrert lærebok i medi-

Torgeir Landvik

Født 1949

Cand.med. UiO 1975

Legekonsulent, Helsedirektoratet 1977–79.

Kommunelege I, allmennlege og turnuslegeveileder i Enebakk siden 1979. For tiden også praksiskonsulent på Akershus Universitetssykehus (20%).

sin. Prisen burde ikke avskrekke noen fra å holde seg med siste utgave av en av disse.

Når man skriver journalnotater kan det være kjekt å ha et lite og praktisk oppslagsverk for å beskrive anatomiske detaljer korrekt. Her synes jeg den lille boka til Heinz Feneis: Anatomisk Billedordbok 4. utgave 1995 er meget praktisk å ha i nærheten. Dersom man ønsker å oppdatere mer omfattende anatomiske atlas, vil jeg anbefale Thieme forlag sine rykende ferske atlas. Disse er intet mindre enn fremragende og er i tillegg klinisk orientert med tekst og med meget gode illustrasjoner av enkelte kliniske patologiske tilstander. For de som er interessert i en bok i klinisk nevroanatomi med svært gode illustrasjoner, vil jeg anbefale Fitzgerald et al: Clinical Neuroanatomy and Neuroscience 5. edition 2006.

En oppslagsbok i klinisk kjemi er også meget nyttig og der synes jeg boka til Jacob A. Stakkestad og Arne Åsberg: Brukerhåndbok i klinisk kjemi 2002 er mest praktisk anvendelig av de norske bøkene.

Står man overfor småkirurgiske tilstander som man er usikker på hvordan man bør håndtere, er boka til legendariske John Murtagh: Practice Tips 4. edition 2004 svært god. For øvrig er Legevakthåndboka (3. utgave 2005) selvskrevet.

Kliniske spesialiteter

Innenfor de kliniske spesialitetene har det i løpet av de senere år kommet noen norske bøker skrevet for allmennleger som er meget bra, bl.a. i pediatri (Haga) og gynekologi

(Gudim, Juvkam). Det ryktes at sistnevnte snart kommer i ny utgave. Den norske læreboka i nevrologi og nevrokirurgi av Gjerstad, Skjeldal og Helseth er ganske omfattende, men kan være kjekk å slå opp i. Duus' *Topical Diagnosis in Neurology Anatomy, Physiology, Signs, Symptoms* (4. edition 2005) er et godt hjelpemiddel for de som har sans for klinisk nevrologisk tenkning forut for rekvirering av CT og MR.

Min erfaring med turnusleger er at det ofte er hudfaget som byr på størst diagnostisk usikkerhet. Blant de nordiske bøkene er jeg fornøyd med den danske boka til Andersen, From, Thestrup-Pedersen og Wulf: *Klinisk dermatologi og venerologi* 2006. Det finnes også en anbefalsesverdige engelsk hudbok skrevet for allmennleger, nemlig boka til Ashton og Leppard: *Differential Diagnosis in Dermatology* 3. edition 2005. Imidlertid vil jeg først og fremst anbefale Thomas Habif: *Clinical Dermatology* 4. edition 2004 som er en meget praktisk orientert oppslagsbok med en mengde gode illustrasjoner og behandlingsanvisninger. Den nordiske boka i oftalmologi (Høvdind) og den danske boka i

Øre-, nese- og halssykdommer (Ovesen, Pedersen, Bretlau) er utmerkede. En oppdatert bok i infeksjonsmedisin er alltid nyttig å ha, og jeg har valgt Barbara Bannisters *Infection Microbiology and Management* 2006.

Blant kirurgi-bøkene har Henry og Thompson's *Clinical Surgery* (2. edition 2004) fått en førstepris av British Medical Association som boka sikkert fortjener. Dette er en gjennomillustrert lærebok, men for den som har sans for en resonnerende tilnærming til faget, er Goldberg & Stansby's *Surgical Talk* 2. edition 2005 et funn. Hva gjelder sykdommer og skader i bevegelsesapparatet er Bruckner og Khan's *Clinical Sports Medicine* 3. edition 2007 et godt oppslagsverk. Forfatterne har som mål for boken at den skal være om aktivitetsmedisin og ikke være en spesialisert bok for sportsmedisinere. Boken inneholder en mengde instruktive fotografier og illustrasjoner.

Basalfag

Fysiologi er et basalfag som har utviklet seg mye siden jeg studerte på tidlig 70-tall. Her står fortsatt Guyton seg som den fremste av lærebøkene, nå med Hall som medforfatter (11. edition 2005). Den er voluminøs, men den har beholdt sin klare tenkning og framstilling og har meget gode illustrasjoner. Patologi er også et viktig basalfag i klinisk praksis. Robbins & Cotran *Pathological Basis of Disease* (7. edition 2004) er et glimrende oppslagsverk når man lurer på noe om grunnleggende sykdomsmekanismer ved ulike tilstander. Et oppdatert oppslagsverk i mikrobiologi er nyttig da det hele tiden oppdages nye patogene mikroorganismer. Her vil jeg anbefale Murray et al: *Medical Microbiology* 5. edition 2005. Alle disse bøkene utgis av forlaget Elsevier som har en utmerket service der du som en gratis bonus også kan lese boka via Internett når du har kjøpt den på papir.

Radiologi har hatt en fantastisk utvikling de siste 30 årene. En klinisk orientert, kortfattet og god bok er Renton: *Medical Imaging* 2004. I farmakologi vil vi ofte klare oss med Legemiddelhåndboka, men hvis man vil ha en oppdatert lærebok er Rang & Dales *Pharmacology* 6. edition 2007 mest anbefalt blant anmelderne på amazon. Blant kortversjonene er Michael Neals *Pharmacology At a Glance* utmerket.

Kortfattede lærebøker

Det finnes ulike serier av mer kortfattede bøker som kan være greie for å oppfriske og oppdatere sine kunnskaper. Forlaget Elsevier gir ut en serie som heter «Illustrated Co-

lour Text» der jeg har sett utgaven i dermatologi, medisinsk billediagnostikk og kardiologi. Alle disse er meget gode. I følge anmeldelsene på www.amazon.co.uk er også bøkene i nevroanatomi, nevrologi og oftalmologi gode. Forlaget Blackwell Publishing utgir «At A Glance»-serien som også er veldig oversiktlige og gode. Farmakologi-, medisin- og fysiologiboka er meget bra og serien inneholder flere andre anbefalte titler.

Diverse

For de som har behov for å lage presentasjoner på Power Point med fotografier foreligger det en utmerket bok om dette, nemlig Irwin & Terberg: Perfect Medical Presentations 2004.

Utposten har i mange år benyttet seg av strålende humoristiske tegninger fra The New Yorker. Disse tegningene er nå å få i bokform inkludert CD med samtlige 68000 tegninger i The Complete Cartoons of «The New Yorker» 2006. Disse tegningene reflekterer amerikansk antropologi innenfor medisin og samfunnsliv for øvrig. Et atskillig videre utsyn i medisinsk antropologi kan man finne i Cecil G Helms Culture, Health and Illness 5. edition 2007.

Til slutt vil jeg anbefale en bok av Clifton Meador: A Little Book of Doctor's Rules 1992. Det er en bitte liten bok med store sannheter, for eksempel regel nr 91: Velg og kjøp en standard lærebok i medisin. Kjøp den siste utgaven hver gang den kommer ut. Gjør dette i resten av din karriere. Minst like viktig er regel nr 69: Lær noe av hver pasient du møter.

Kjøp av bøker

Moderne nettbokhandel gjør det mulig å anskaffe bøker uavhengig av hvor perifert i landet man måtte befinne seg. Blant de norske nettbokhandelene er det flere å velge blant, der norli.no, haugenbok.no og bokkilden.no alle er utmerkede. Når det gjelder engelsk nettbokhandel er amazon.co.uk den største og har ypperlig service. Dersom de har boka på lager, får du den i løpet av en uke. De fleste forlagene har også egne hjemmesider der man kan kjøpe deres bøker. Ulempen med forlagenes nettbokhandel er at de som regel tar mer betalt for porto enn det amazon gjør og at det ofte tar lengre tid før boka ankommer din adresse. På den annen side er fordelene med forlagenes hjemmesider at de ofte har mer informasjon om den aktuelle boka og at de be- kjentgjør nye utgaver og nye bøker raskere enn det amazon

gjør. Dette kan jo være en vesentlig fordel når man først skal oppdatere biblioteket.

Lykke til!

Liste over anbefalte bøker

- Hopcroft & Forte: Symptom Sorter. 2. edition 2003
- Forbes & Jackson: Color Atlas and Text of Clinical Medicine 3. edition 2003
- The Merck Manual. 18. Edition 2006
- Axford & O'Callaghan: Medicine. 2. edition 2004
- Feneis, Heinz: Anatomisk Billedordbok. Munksgaard 3. utgave 1995
- Thieme Atlas of Anatomy. General Anatomy and Musculoskeletal System 2006
- Fitzgerald et al: Clinical Neuroanatomy and Neuroscience 5. edition 2006
- Stakkestad, Jacob A og Arne Åsberg: Brukerhåndbok i klinisk kjemi. 2002
- Murtagh, John: Practice Tips 4. edition 2004
- Haga, Ole Sverre: Hverdagspediatri 4. utgave 2006
- Gudim, Juvkam: Gynekologi i allmennpraksis 1999
- Gjerstad, Skjeldal, Helseth: Nevrologi og Nevrokirurgi. Fra barn til voksen 4. utgave 2007
- Andersen, From, Thestrup-Pedersen, Wulf: Klinisk dermatologi og venerologi 2006
- Ashton & Leppard: Differential Diagnosis in Dermatology 3. edition 2005
- Habif, Thomas: Clinical Dermatology 4. edition 2004
- White, Gary: Color Atlas of Dermatology 3. edition 2004
- Høvding, Gunnar: Oftalmologi 14. utgave 2004
- Ovesen, Pedersen, Bretlau: Øre- næse- halssygdomme 11. utgave 2006
- Bannister, Barbara: Infection: Microbiology and Management 2006
- Henry and Thompson: Clinical Surgery 2. edition 2004
- Goldberg & Stansby: Surgical Talk 2. edition 2005
- Brukner & Khan: Clinical Sports Medicine 3. edition 2007
- Guyton & Hall: Textbook of Medical Physiology 11. edition 2006
- Kumar et al.: Robbins & Cotran Pathological Basis of Disease 7. edition 2004
- Murray et al: Medical Microbiology 5. edition 2005
- Renton, Peter: Medical Imaging 2004
- Rang & Dale's Pharmacology 6. edition 2007
- Neal, Michael: Pharmacology At a Glance. Blackwell Publishing 5. edition 2005
- The Complete Cartoons of «The New Yorker» 2006
- Helman, Cecil: Culture, Health and Illness 5. edition 2007
- Irwin & Terberg: Perfect Medical Presentations 2004
- Clifton K Meador: A Little Book of Doctor's Rules 1992

Nettbokhandel:

Norske bøker: www.norli.no, www.haugenbok.no og www.bokkilden.no

Utenlandske bøker: www.amazon.co.uk pluss forlagenes hjemmesider

Evt. spørsmål og kommentarer kan rettes til: Torgeir.Landvik@enebakk.kommune.no